

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 26^{ης} ΜΑΪΟΥ 1932

ΠΡΟΕΔΡΙΑ Α. Χ. ΒΟΥΡΝΑΖΟΥ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

Ἐγκρίνεται ὁ ἀπολογισμὸς τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν τοῦ οἰκονομικοῦ ἔτους 1931-32.

Ὁ κ. Γ. Ἰωακείμωγλου ἀγγέλλει τὸν θάνατον τοῦ Max Rubner λέγων τὰ ἑξῆς: Τῇ 27 Ἀπριλίου ἀπεβίωσεν ἐν Βερολίῳ ὁ ὁμότιμος καθηγητὴς τοῦ ἐκεῖ Πανεπιστημίου καὶ ἰσόβιος Γραμματεὺς τῆς Φυσικομαθηματικῆς Τάξεως τῆς Πρωσικῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν Max Rubner. Ὁ ἀποθανὼν μέγας ἐπιστήμων κατεῖχε καὶ τὴν προεδρίαν τοῦ Ὑγειονομικοῦ Συμβουλίου τῆς Γερμανίας. Ἦτο μέλος τοῦ Ὑγειονομικοῦ Συμβουλίου τῆς Πρωσσίας καὶ ἐπίτιμον μέλος τοῦ Ἰνστιτούτου Kaiser Wilhelm τῆς φυσιολογίας τῆς ἐργασίας καὶ ἔφερε τὸν τίτλον Ἀνώτερος ἰατρικὸς μυστικὸς σύμβουλος τοῦ Πρωσικοῦ Κράτους.

Ἐγεννήθη τὴν 2^{αν} Ἰουνίου 1854 ἐν Μονάχῳ καὶ ἐσπούδασεν ἐν Λειψία καὶ Μονάχῳ ἰατρικὴν κατὰ τὰ ἔτη 1873-1877. Ἐμαθήτευσεν εἰς τὰ ἐργαστήρια τῶν περιφήμων φυσιολόγων Ludwig τῆς Λειψίας καὶ Voit του Μονάχου. Τῷ 1878 ἐγένετο βοηθὸς τοῦ Voit καὶ τῷ 1883 ἔλαβεν ἐν Μονάχῳ τὴν veniam legendi διὰ τὸ μάθημα τῆς φυσιολογίας. Δύο ἔτη ἀργότερον ἐκλήθη εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Marburg νὰ καταλάβῃ τὴν ἐκεῖ ἰδρυθεῖσαν ἑκτακτον ἔδραν τῆς ὑγιεινῆς. Μετὰ δύο ἔτη ἐγένετο ἐκεῖ τακτικὸς καθηγητὴς. Τῷ 1891 ἀνέλαβε τὴν ὑπὸ τοῦ Robert Koch ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Βερολίνου ἰδρυθεῖσαν ἔδραν τῆς Ὑγιεινῆς, ἔνθα ἐπὶ 18 ἔτη ἐδίδαξε τὴν Ὑγιεινὴν. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ φυσιολόγου Engelmann προσεφέρθη εἰς αὐτὸν ἐν Βερολίῳ ἡ ἔδρα τῆς Φυσιολογίας καὶ οὕτω ὁ Max Rubner ἐπανῆλθεν εἰς τὸν κλάδον τῆς ἐπιστήμης, εἰς τὸν ὁποῖον εἶχε κάμει τὰ πρῶτά του ἐπιστημονικὰ βήματα. Τῷ 1922 ἀπεχώρησεν ἕνεκεν ὀρίου ἡλικίας ἀπὸ τὴν ἔδραν τῆς φυσιολογίας, παρέμεινεν ὅμως ὡς διευθυντὴς τοῦ Ἰνστιτούτου τῆς φυσιολογίας τῆς ἐργασίας ἐπὶ 4 ἀκόμη ἔτη.

Τὸ ὅτι ὁ Max Rubner τόσον ταχέως ἀνῆλθε τὰς ἀκαδημαϊκὰς βαθμίδας καὶ σχετικῶς ἐν νεαρῇ ἡλικίᾳ ἐγένετο διάδοχος τοῦ Robert Koch ὀφείλεται εἰς τὰς πρώτας αὐτοῦ ἐργασίας, αἱ ὁποῖαι ἀνεφέροντο εἰς τοὺς βιολογικοὺς νόμους. Οὕτως ὠνόμασε μίαν τῶν πρώτων του ἐργασιῶν, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀποδεικνύει ὅτι ὁ νόμος τοῦ Robert Mayer τῆς ἀφθαρσίας τῆς ἐνεργείας ἰσχύει καὶ διὰ τὴν ζῶσαν ὕλην. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀπέδειξεν ὁ Lavoisier διὰ τὴν ὕλην, τὸ περιφημον rien ne se perd rien ne se crée, ἀπέδειξε καὶ ὁ Rubner διὰ τὴν ἐνέργειαν.

Αἱ ὑπὸ τοῦ ζῶντος ὄργανισμοῦ προσλαμβάνόμεναι τροφαὶ καίονται καὶ μεταβάλλονται εἰς ἐνέργειαν διὰ μετρήσεως δὲ τοῦ παραγομένου θερμαντικοῦ δυνάμεθα νὰ ἀποδείξωμεν τὸ ὄρθον τοῦ νόμου τούτου τοῦ Rubner.

Κατὰ τὰς ἐρεῦνας ταύτας δὲν ἦτο δυνατόν νὰ εὑρεθῇ σταθερὰ σχέσις μεταξὺ τοῦ βάρους τοῦ σώματος τοῦ ἀνθρώπου ἢ τοῦ ζῴου καὶ τοῦ ποσοῦ τῆς θερμότητος τὸ ὁποῖον καταναλίσκει. Καὶ ἐδῶ ὁ Rubner ἀνακαλύπτει νέον νόμον, δηλ. τὴν σταθερὰν σχέσιν μεταξὺ τῆς καταναλισκομένης ποσότητος θερμότητος καὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος.

Ἄν ὁ Rubner δὲν εἶχε δημοσιεύσει τίποτε ἄλλο παρὰ τὰς ἐργασίας του τὰς ἀναφερομένας εἰς τοὺς δύο τούτους νόμους, τὸ ὄνομά του θὰ ἔμενε πάντοτε ἐν τῇ ἐπιστήμῃ καὶ θὰ ἀνεφέρετο μὲ τὰ ὀνόματα τῶν Lavoisier καὶ Wöhler, διότι νομίζω ὅτι εἰς τὰς ἀνακαλύψεις τῶν 3 τούτων ἐπιστημόνων ὀφείλεται ἡ ἀνάπτυξις ὅλης τῆς νεωτέρας βιολογίας ἐν τῇ εὐρυτάτῃ σημασίᾳ τῆς λέξεως. Ἄνευ τῶν πορισμάτων τούτων θὰ εὐρισκόμεθα ἀκόμη ἐν τῷ σκότει τῆς βιταλιστικῆς ἐκείνης θεωρίας, ἢ ὁποῖα ἐπὶ πολλὰς δεκαετηρίδας ἀνέκοψε τὴν πρόοδον τῶν βιολογικῶν ἐπιστημῶν.

Ὁ Robert Koch ἀπεχώρησε τῷ 1891 ἀπὸ τὴν τακτικὴν ἔδραν τῆς Ὑγιεινῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Βερολίνου, ἢ ὁποῖα εἶχεν ἰδρυθῆ δι' αὐτόν, διὰ νὰ ἐπιδοθῇ ἀποκλειστικῶς εἰς τὰς μικροβιολογικὰς του ἐρεῦνας χωρὶς νὰ εἶναι βεβαρυμένος μὲ ἀπασχολήσεις διὰ τὴν διδασκαλίαν, ἐξετάσεις φοιτητῶν κτλ. Εἰς ἡλικίαν 34 ἐτῶν ὁ Max Rubner ἐγένετο διάδοχος τοῦ Robert Koch ὀφείλομεν νὰ εἰπώμεν εὐτυχῶς, διότι ἄλλως ἢ μεγάλη ἐπιστήμη τῆς πρακτικῆς ὕγιεινῆς θὰ ἦτο μόνον μικροβιολογία. Ὁ Max Rubner ὡς καθηγητῆς τῆς Ὑγιεινῆς ἐπιλαμβάνεται πλείστον θεμάτων ἀναφερομένων εἰς τὴν ὕγιεινὴν τῆς ἐνδυσμασίας, εἰς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ φωτός, τῆς ὑγρασίας, τοῦ ἀνέμου, λουτρῶν κτλ. ἐπὶ τὸ ἀνθρώπινον σῶμα. Καθορίζει ἀκριβῶς τὰς μεθόδους ἀπολυμάνσεως, ἀλλὰ κύριον θέμα τῶν ἐρευνῶν του εἶναι τὸ ζήτημα τῆς διατροφῆς τοῦ λαοῦ. Πρὸ ἐνὸς ἀκόμη ἔτους ἐξέδωκε βιβλίον διὰ τὰ ζητήματα τῆς θρέψεως, ὅπως παρουσιάζονται εἰς ὅλα τὰ κράτη μετὰ τὸν πόλεμον. Δὲν ἐγένετο μόνον ἰδρυτῆς τῶν βιολογικῶν νόμων, ἀλλὰ εἶς

ἐπιστήμων, ὁ ὁποῖος ἴσταται ἐν τῇ ζωῇ καὶ διαβλέπει τὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα παρουσιάζονται καθ' ἐκάστην διὰ τὴν ὑγείαν τοῦ λαοῦ, μελετᾷ δὲ ταῦτα καὶ προτείνει πάντοτε τὸ ὀρθόν.

Κυρίως κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου τὰ ζητήματα τῆς διατροφῆς τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ εἶχον περιέλθει εἰς δυσχερεστάτην θέσιν. Καὶ ἐδῶ συμβουλεύει τὸ ὀρθὸν ἄν καὶ αἱ συμβολαὶ του δὲν ἐπεκράτησαν δυστυχῶς πάντοτε εἰς τὰς ἀποφάσεις τῶν κυβερνώντων.

Κατὰ τὴν 60^{ην} ἐπέτειον τῶν γενεθλίων του οἱ μαθηταὶ του τῷ προσέφεραν εἰς 13 τόμους τὰς ὑπ' αὐτοῦ δημοσιευθείσας ἐργασίας τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς ἀνέρχεται, εἰς 240. Δὲν εἶναι βεβαίως δυνατὸν νὰ ἀναλύσῃ κανεὶς ἐνταῦθα τὰς ἐργασίας ταύτας.

Ἡ ἐπιστῆμη θρηνεῖ τὴν ἀπώλειαν ἐνὸς τῶν μεγάλων αὐτῆς πρωτοπόρων καὶ ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι εἶναι πράγματι δύσκολον νὰ πληρωθῇ τὸ κενόν, τὸ ὁποῖον ἐγεννήθη διὰ τοῦ θανάτου τοῦ μεγάλου ἐπιστήμονος.

ΚΑΤΑΘΕΣΙΣ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς καταθέτει τὰ πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν ἀποσταλέντα συγγράμματα.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.—Τὰ Μονοπώλια τῶν Λαγιδῶν καὶ ἡ προέλευσις αὐτῶν,¹ ὑπὸ Ἀνδρ. Μιχ. Ἀνδρεάδου*.

Τὰ μονοπώλια κοινῶς ἀναγνωρίζονται λόγῳ τῆς ταμειυτικῆς αὐτῶν σημασίας ὡς μία τῶν κυριωτάτων προσόδων τῶν Πτολεμαίων: δι' ὃ οὐχὶ σπανίως ἐξετάζονται μετὰ μὲν τὰ ἔσοδα τῆς κτηματικῆς περιουσίας πρὸ δ' ὅμως τῶν κυρίως φόρων. Ἀναμ-

* ANDRÉ ANDRÉADÉS.—Des monopoles des Ptolemées et de leur origine.

¹ Ὡς ἀναπτύσσεται κατωτέρω πλήρης ἀβεβαιότης ἐπικρατεῖ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μονοπωλίων, ἔτι δὲ περὶ τῆς φύσεως καὶ τοῦ τρόπου τῆς λειτουργίας τῶν πλείστων αὐτῶν. Ἐντεῦθεν ἡ ἔλλειψις μονογραφίας ἐπὶ τοῦ θέματος. Συνολικὴ ἐπισκόπησις τούτου εὔρηται εἰς τὰ κλασσικὰ ἔργα τοῦ WILCKEN (Ostraka καὶ Grundzüge), τὰς περὶ δημοσίας οικονομίας μονογραφίας τοῦ HENRI MASPERO (Finances des Lagides, Παρίσιοι 1905) καὶ MARCO MODICA (Contributi papirologici alla ricostruzione dell' ordinamento dell' Egitto, Ρώμη 1916) ἐπίσης δὲ εἰς ἄλλα ἔργα εἴτε γενικώτερα, ὡς τὰ τῶν Bouché—Leclercq, Otto, Jouguet, Ροιστόβιτςεφ, Τὰρον κᾶ, εἴτε μελετῶντα εἰδικῶς ὄρισμένην ἄποψιν τοῦ οικονομικοῦ βίου, ὡς τὸ τοῦ TH. REIL, Beiträge zur Kenntnis des Gewerbes im hellenistischen Aegypten (Λειψία, 1913).

Τὰ προμνησθέντα πονήματαπραγματεύονται καὶ περὶ τῶν κατ' ἴδιαν μονοπωλίων, αἱ δὲ πληρο-